

Aan de gemeenteraad van Ridderkerk
P/a griffie

Uw brief van: 14-12-2016
Uw kenmerk:
Bijlage(n):

Ons kenmerk: 1166156
Contact: M.M.J. van Vliet
Doorkiesnummer: +31105061788
E-mailadres: mmj.v.vliet@bar-organisatie.nl
Datum:

23 DEC. 2016

Betreft: : RIB evaluatie convenant privacy en
Privacyreglement

Geachte raadsleden,

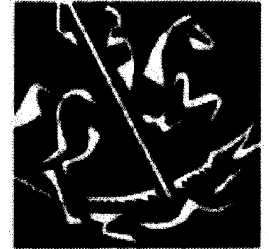
Inleiding

De gemeente verwerkt op grote schaal persoonsgegevens van inwoners. Door de decentralisatie krijgt de gemeente meer en privacygevoeliger gegevens te verwerken. Voor de uitvoering werkt de gemeente in toenemende mate samen met andere overheidsinstanties, maatschappelijke partners en zorgpartners. Het delen en verwerken van gegevens van inwoners is dan inherent aan de samenwerking. Het is daarbij zaak een balans te vinden tussen het respecteren van privacy van inwoners, het leveren van een efficiënte en adequate dienstverlening en het op goede wijze vormgeven van diverse samenwerkingsverbanden.

Op grond van de Wet bescherming persoonsgegevens, dient de verantwoordelijke, in casu het college van burgemeester en wethouders een onderzoek / audit uit te voeren over de naleving van privacymaatregelen. Omdat de wijkteams in 2015 en 2016 nog volop in beweging waren, is er voor gekozen om de evaluatie op een later tijdstip, op een meer kwalitatieve wijze plaats te laten vinden. Met inachtnaam van het bovenstaande is nu een lichte toets uitgevoerd.

Persoonsgegevens, bijzondere persoonsgegevens, het verwerken van persoonsgegevens

Persoonsgegevens zijn te herleiden tot een natuurlijk persoon, zoals naam en geboortedatum. Een adres en e-mailadres zijn dat doorgaans ook omdat aan de hand van die gegevens te zien is over wie het gaat. De zogeheten bijzondere persoonsgegevens zoals gezondheid, strafrecht en etniciteit zijn privacygevoeliger. De gemeente mag deze laatste alleen verwerken als dit wettelijk is toegestaan. Onder het verwerken van persoonsgegevens verstaan we het verzamelen, opslaan en verstrekken van gegevens. Verwerken vindt dus ook plaats aan het loket of als de gemeente navraag doet. De verzamelde gegevens worden opgeslagen in gemeentelijke systemen en indien nodig worden deze voor de taakuitoefening ook verstrekt. Als de gegevens niet meer nodig zijn voor het doel waarvoor ze zijn verzameld, moet de gemeente deze vernietigen.

Eisen die de Wpb stelt in relatie tot het privacyreglement en convenant wijkteams Ridderkerk

In de aanloop naar de decentralisaties in het sociale domein baseert de gemeente Ridderkerk de gegevensdeling binnen de eigen organisatie op het privacy reglement wijkteams en voorwaarden waaronder met de partners in het convenant privacy wijkteams Ridderkerk.

De opdracht en de uitvoering van de evaluatie

Op grond van de Wet bescherming persoonsgegevens, artikel 14, jo 15, dient de verantwoordelijke, in casu het college van burgemeester en wethouders een onderzoek / audit uit te voeren over de naleving van privacymaatregelen. Volgens artikel 19 van het convenant zou dit convenant eind 2015 geëvalueerd worden. Omdat de wijkteams in 2015 en 2016 nog volop in ontwikkeling waren, is er voor gekozen om de evaluatie op een later tijdstip, op een meer kwalitatieve wijze plaats te laten vinden. De in artikel 19 genoemde evaluatie staat nu gepland voor eind 2017.

Met in acht name van bovenstaande is nu een lichte toets uitgevoerd, vooruitlopend op de volgens de Wet bescherming persoonsgegevens noodzakelijk uit te voeren Privacy Impact Assessment (PIA). Het Privacyreglement wijkteams en het convenant zijn gelegd naast de eisen van de Wet bescherming persoonsgegevens en de onderliggende specifieke kaderwetten (WMO, Jeugdwet, Participatiewet).

Verantwoording uitvoering lichte toets

Naast een globale juridische en veiligheidstoets is het reglement inhoudelijk en qua uitvoerbaarheid beoordeeld door het afnemen van interviews bij de interne werkgroep privacy van de wijkteams, coördinator wijkteam en een aantal collega's van de afdeling verstrekkingen. Onderzocht is of en zo ja waar de medewerkers tegenaan lopen, of zij adequate instrumenten ter beschikking hebben om recht te doen aan privacy van de betrokken burger in relatie tot een samenhangende aanpak van meervoudige problematiek. Een eerder advies inzake privacy van het Burgerplatform Ridderkerk is in de evaluatie betrokken.

Lichte toets huidige reglement en convenant privacy wijkteams

De principes uit de Wbp (wet bescherming persoonsgegevens), noodzaak, doelbinding, subsidiariteit en proportionaliteit zijn leidend. De artikelen 6 tot en met 8 van de Wbp vinden we terug in zowel het convenant als het privacyreglement.

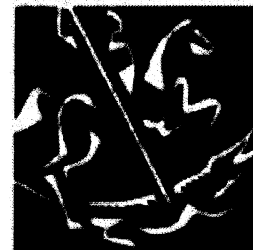
Bekeken is in hoeverre de regulering door middel van dit reglement, dit convenant en bijlagen als toestemmingsverklaring, stappenplan gegevensdeling duidelijk en volledig zijn dan wel aanpassing behoeven.

Triagemodel en noodzakelijkheids criterium

De uitwerking van het triagemodel en het noodzakelijkheids criterium heeft de gemeente vormgegeven in het stappenplan gegevensdeling en de procedure gegevensuitwisseling, als bijlagen bij het convenant.

Als uitgangspunt geldt dat gegevensdeling nooit standaard, doch per casuïstiek en op het individu toegesneden maatwerk is. Ten behoeve van de lichte toets zijn de medewerkers de volgende vragen gesteld:

- a. Vraag je je af of gegevensuitwisseling over de inwoner van evident belang is (gezondheid, vrees voor ernstig nadeel, ernstige overlast).
- b. Denk je aan proportionaliteit, dus kies je voor de minst ingrijpende gegevensuitwisseling en zie je daar op toe? De gemeente dient alleen die gegevens te verwerken die strikt noodzakelijk zijn om het doel waarvoor ze nodig zijn te bereiken. De gegevensverwerking moet toereikend, ter zake

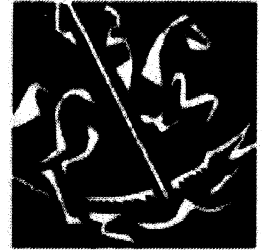
- dienend en niet bovenmatig zijn. Hanteer je daarbij de regel “need to know” in plaats van “nice to know”.
- c. Leg je vast of de inwoner ondubbelzinnige toestemming geeft? Indien de inwoner toestemming geeft, leg je dit vast in een getekende verklaring. (toestemmingsverklaring., met een welbepaalde, uitdrukkelijk omschreven en gerechtvaardigd doel? Op het moment dat er aanvullende informatie nodig is, vraag je daar dan steeds opnieuw toestemming voor?
  - d. Benut je het moment van informeren om, indien nodig toestemming te vragen om gegevens te mogen verwerken of uit reeds bestaande dossiers bij de gemeente gegevens te hergebruiken en om eventuele bijzondere gegevens omtrent de gezondheid te mogen opvragen bij een medicus?
  - e. Voer je, op het moment dat toestemming van betrokkene ontbreekt, bij een vitaal belang voor betrokkene, een noodzakelijkheidstoets uit, waarvan de uitkomst noodzaakt tot verwerking?
  - f. Motiveer en documenteer je in het dossier waarom (toch) overgegaan is tot gegevensuitwisseling, met name als er geen toestemming is?
  - g. Informeer je betrokkene, in het eerste contact, met een flyer over de werkwijze van het wijkteam, over de gegevensdeling en de dossiervorming? De inwoner kan en mag immers altijd het dossier inzien en een verzoek tot correctie of verwijdering aangeven bij de betreffende wijkteammedewerker.
  - h. Hou je rekening met het recht van verzet, het niet toestaan om persoonsgegevens te verwerken? Met het mogelijke gevolg dat de gemeente betrokkene niet of minder goed kan helpen of ondersteunen.
  - i. Weet je dat betrokkene een bezwaar tegen beslissingen van de gemeente naar aanleiding van een verzoek om inzage, correctie of verzet kan indienen bij het gemeentebestuur en bij de bevoegde rechter in het Arrondissement Rotterdam? Ken je de mogelijkheid om de Autoriteit Persoonsgegevens om bemiddeling te vragen?

Uitgangspunt in het sociale domein is dat inwoners integrale zorg / ondersteuning krijgen. De doelbinding kan hierbij een probleem vormen indien betrokkene geen toestemming verleent om zijn gegevens integraal te gebruiken en er geen veiligheidsissue is. Dit kan als consequentie hebben dat gegevens niet gedeeld kunnen worden. Een dergelijke situatie heeft zich in de afgelopen periode in Ridderkerk niet voorgedaan.

De omgekeerde situatie doet zich wel voor. Het kan voor betrokkene verrassend zijn als hij bij herhaling steeds toestemming moet verlenen aan in zijn ogen eenzelfde instantie. Dit heeft dan te maken met onderscheiden wet- en regelgeving met diverse doelen en verantwoordelijkheden. Zo is het delen van gegevens van bijstandsccliënten alleen mogelijk in de door de Participatiewet genoemde situaties. De betreffende consultant mag de geheimhoudingsplicht alleen met toestemming van de cliënt doorbreken. De Wmo 2015 staat hergebruik van persoonsgegevens waarover de gemeente al beschikt bijvoorbeeld in een dossier over schuldhulpverlening of jeugdhulp en daarmee de uitwisseling van gegevens met andere onderdelen van het sociaal domein pas toe nadat de betrokkene daarvoor zijn ondubbelzinnige toestemming heeft gegeven. Artsen moeten op grond van de Wet geneeskundige behandelingsovereenkomst een patiëntendossier aanleggen, waaruit zij geen gegevens mogen verstrekken, tenzij de patiënt daar uitdrukkelijk toestemming voor geeft.

Bevindingen omgaan met triagemodel en noodzakelijkheids criterium

Uit de beantwoording van de in dit kader gestelde vragen blijkt, dat medewerkers bewust, alert en verantwoord omgaan met persoonsgegevens in de samenwerking met (interne en externe) partners.

Medewerkers geven aan dat zij, met inachtnaam van het convenant en het privacyreglement en de beschikbare instrumenten als VOG, geheimhoudingsplicht, beroepscode, meldplicht huiselijk geweld / kindermishandeling, toestemmingsverklaring inwoner, stappenplan gegevensdeling en procedure gegevensdeling in het wijkteam, op een adequate wijze in staat zijn om hun werk te kunnen doen. Wel zouden zij een aanvullend privacyprotocol, inclusief beslissboom op prijs stellen, opdat in een oogopslag duidelijk is wie wat wanneer en in welke situatie te doen heeft.

Het *triagemodel delen we proactief* in medewerkersbijeenkomsten. De instructie van medewerkers staat structureel op de agenda van de trainingen en medewerkersbijeenkomsten, om bewustwording en gedrag inzake privacy goed te borgen.

Aandachtspunt is dat de inrichting en samenstelling van de wijkteams nog steeds in ontwikkeling en beweging zijn. De gemeente beschikt over een forum waar alle relevante documentatie, formulieren en regelingen op te zoeken zijn. De gemeente integreert en borgt de afspraken in haar werkprocessen. Het is op dit moment niet voor iedere medewerker duidelijk op welke wijze en in welke mate processen en afspraken geregistreerd worden. Bij de nu lopende implementatie en inrichting van Suite4 Sociale Regie is de mogelijkheid van aanpassing en verwijdering van persoonsgegevens een uitdrukkelijke voorwaarde. Het huidige systeem voldeed niet op alle punten om gewenste verwijderingen daadwerkelijk uit te voeren. Het gebruik van de nieuwe software dwingt de medewerker om processen en afspraken juist te registreren. We besteden hier veel aandacht aan bij de implementatie.

Overige actiepunten uit convenant en privacyreglement

Rechten van de burger: transparantie, informatieplicht, toestemming

Burgers hebben het recht om te weten hoe de gemeente met hun persoonsgegevens omgaat.

Informatie betrokkene

Artikel 10 van het convenant verplicht de gemeente om burgers mondeling en schriftelijk te informeren over de verwerking van zijn persoonsgegevens en een door betrokkene te ondertekenen toestemmingsverklaring aan hem voor te leggen.

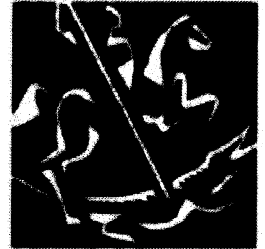
In de zomer van 2016 heeft de gemeente de flyer werkwijze wijkteam verder ontwikkeld. De wijkteammedewerker brengt deze flyer, in het eerste contact of de hulp- of ondersteuningsvraag proactief onder de aandacht bij betrokkene. In de aanloop naar strengere Europese wetgeving in 2018 en de implementatie van het registratiesysteem suite4 sociale regie maakt het opstellen van een bijgestelde werkwijze en de aanpassing van deze flyer nodig.

Het moment van informeren is in de meeste gevallen het moment waarop de inwoner om hulp of ondersteuning vraagt. In sommige situaties, bijvoorbeeld in het geval de burger niet zelf om hulp vraagt, kan betrokkene op een later moment worden geïnformeerd.

Informatie algemeen

Om er voor te zorgen dat personen en organisaties weet hebben van gegevensuitwisseling is het convenant gepubliceerd op de website van de gemeente.

De Wbp heeft mede als doel om het verwerken van persoonsgegevens transparant te maken voor betrokkenen. De gemeente dient de transparantie verder vorm te geven door een op te stellen register dat voor een ieder raadpleegbaar is. De landelijke stuurgroep privacy ontwikkelt momenteel een opzet voor een dergelijk register. In de loop van 2017 zal dit uitgerold worden. Burgers kunnen vervolgens aan

de hand van dit register vaststellen welke gegevens de gemeente in welke processen over hen verwerkt en daarop een verzoek om inzage, correctie of verzet baseren.

Meldingen van gegevensverwerkingen

De gemeente voldoet aan de eis iedere beleidswijziging over verwerking van gegevens te melden bij de Autoriteit Persoonsgegevens (voorheen College bescherming persoonsgegevens).

Bewaartermijnen

De gemeente bewaart gegevens volgens de wettelijk geldende termijnen of anders "zo kort mogelijk" en "vernietigt" deze daarna. Suite4 Sociale Regie zou nog adequater dan het huidige KEDO kunnen voorzien in de mogelijkheid tot wissen van gegevens.

Beveiligde gegevensweg

Artikel 15 van het reglement verplicht de verantwoordelijke, in casu het college, tot het ten uitvoer brengen van passende technische of organisatorische maatregelen om persoonsgegevens te beveiligen tegen verlies of enige vorm van onrechtmatige verwerking.

In de regel vindt uitwisseling van privacygevoelige en / of vertrouwelijke informatie plaats via een e-mailbericht (met bijlagen) aan één of meerdere samenwerkingspartners. Rond de zomer 2016 is cryptshare geïntroduceerd, een streng beveiligde gegevensweg. Cryptshare is volledig geïntegreerd in de MS outlookomgeving en redelijk eenvoudig te gebruiken. Cryptshare zorgt voor een versleuteling en beveiliging van het complete e-mailbericht, inclusief de bijgevoegde bijlagen. Op basis van de feedback in de introductiebijeenkomsten voor medewerkers, onderzoekt de gemeente nu hoe we cryptshare minder omslachtig kunnen maken, met behoud van nodige veiligheid.

Meldingen van datalekken

Vooruitlopend op de EPV introduceerde de Wbp met ingang van 1 januari 2016 al de meldplicht datalekken. Doorbreking van beveiligingsmaatregelen die de gemeente treft, moet worden geregistreerd. Indien de doorbreking ernstige nadelige gevolgen (kan) hebben voor de privacy van de betrokkenen, is sprake van een datalek, dat gemeld moet worden wordt bij de Autoriteit persoonsgegevens (AP, voorheen College bescherming Persoonsgegevens) en zo nodig ook bij de betrokkene(n). De daartoe (in de loop van 2017) aan te stellen privacyfunctionaris kan de ernst van de datalekken beoordelen en adviseert over het doen van meldingen. De AP krijgt tevens de bevoegdheid om boetes op te leggen bij niet-naleving van de verplichtingen uit de Wbp.

Gebruik persoonsgegevens voor beleidsontwikkeling

Voor het gemeentebestuur is het van belang om zicht te hebben op ontwikkelingen binnen de verschillende beleidsterreinen waardoor zij beleidseffecten kan monitoren en besluiten kan nemen over al dan niet aanpassing van haar beleid. De gegevens ten behoeve van de managementrapportage sociaal domein moeten worden opgehaald uit de individuele dossiers van de burgers. Bij de selectie van de benodigde gegevens worden deze in ieder geval ontdaan van de identificerende, tot personen herleidbare gegevens. Het blijft zaak de diverse registratiesystemen zo privacyproof als mogelijk in te richten.

Vervolg in 2017

Wettelijk kader is omvangrijk en aan verandering onderhevig

De Nederlandse privacywetgeving is een uitwerking van de Europese privacyrichtlijn. De Wet bescherming persoonsgegevens (Wpb) vormt het algemeen kader voor de verwerking van persoonsgegevens. Naar verwachting zal in 2018 een Europese verordening voor de verwerking van persoonsgegevens (EVP) met rechtstreekse werking voor de lidstaten de huidige privacyrichtlijn en de Wpb vervangen.

Organisaties die gegevens van meer dan 5.000 personen verwerken of meer dan 250 personen in dienst hebben moeten een verplicht privacy impact assessment gaan uitvoeren bij de invoering van ICT systemen.

Evaluatie in 2017

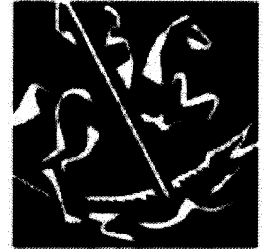
Op grond van de Wet bescherming persoonsgegevens, artikel 14, jo 15, dient de verantwoordelijke, in casu het college een onderzoek / audit uit te voeren over de naleving van privacymaatregelen. De eind 2016 ingerichte BAR-brede projectgroep privacy zal zich in eerste instantie richten op de gegevensverwerking in het sociale domein.

De projectgroep onderzoekt de uitvoering van convenanten, de wettelijke grondslagen en draagt wijzigingen aan en voert een Privacy Impact Analyse conform de richtlijnen van de Autoriteit Persoonsgegevens uit. De VNG heeft een scan ontwikkeld voor een privacy-analyse binnen het sociale domein. Deze scan is richtinggevend voor het te voeren beleid, interne en externe governance-afspraken, bewustwording en communicatie, werkprocessen en triage, in de zin van de Privacy Impact Analyse (PIA) van het College bescherming persoonsgegevens.

Ten behoeve van de evaluatie stellen we een plan van aanpak op, voeren we de scan uit, stellen we een verbeterplan op en voeren dat uit, opdat we kunnen beschikken over de beleidsmatige, procesmatige en beheerste aanpak voor privacybescherming waar de VNG vanuit gaat.

Conclusies en aanbevelingen

- De gemeente Ridderkerk verwerkt (bijzondere) persoonsgegevens in het sociale domein in overeenstemming met de Wet bescherming persoonsgegevens (Wpb) en de privacy voorschriften, zoals beschreven in het convenant privacy en het privacyreglement. Deze documenten geven de handelwijze en gewenst gedrag van wijkteammedewerkers en de verplichtingen van de betrokken convenantpartners weer.
- De gemeente verwerkt persoonsgegevens alleen voor een vooraf welbepaald doel en beperkt zich tot de gegevens die zij voor dit doel nodig heeft.
- Zonder toestemming van betrokkene gegevens verwerken is slechts mogelijk als daarvoor een noodzakelijkheidstoets is uitgevoerd, waarvan de uitkomst noodzaakt tot verwerking.
- De gemeente bewaart de gegevens niet langer dan noodzakelijk is voor het doel en is transparant over hoe zij met de gegevens omgaat.
- Medewerkers gaan bewust, alert en verantwoord om met persoonsgegevens in de samenwerking met (interne en externe) partners in het sociale domein.
- Het convenant en reglement geven samen met beschikbare instrumenten voor geautoriseerde verwerkers met VOG, geheimhoudingsplicht, beroepscode, meldplicht huiselijk geweld / kindermishandeling, toestemmingsverklaring inwoner, stappenplan gegevensdeling en procedure gegevensdeling in wijkteam voldoende basis om op een adequate wijze hun werk te kunnen doen. Medewerkers hebben wel behoefte aan een aanvullend privacyprotocol, met beslissboom.

Betreft: RIB evaluatie

Pagina 7 van 7

Om bewustwording en gedrag inzake privacy goed te borgen in werkprocessen is dit een vast agendapunt in trainingen en medewerkersbijeenkomsten.

- Vooruitlopend op de nieuwe Europese wetgeving introduceerde de Wbp met ingang van 1 januari 2016 de meldplicht datalekken. De daartoe (in de loop van 2017) aan te stellen privacyfunctionaris kan de ernst van de datalekken beoordelen en adviseren over het doen van meldingen aan de Autoriteit Persoonsgegevens.

Hoogachtend,
het college van burgemeester en wethouders van Ridderkerk,
de secretaris

dhr. H.W.J. Klaucke

de burgemeester,

mw. A. Attema

